

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 12 oktober 1984

Inleiding

Gaarne spreken de ondergetekenden hun erkentelijkheid uit voor de voortvarende wijze waarop de vaste Commissie voor Wetenschapsbeleid en Wetenschappelijk Onderwijs haar voorlopig verslag over het onderhavige wetsvoorstel heeft uitgebracht.

Bij de beantwoording van de door de fracties gestelde vragen is zoveel mogelijk de indeling en de volgorde van het voorlopig verslag aangehouden.

Algemeen

Met genoegen namen de ondergetekenden kennis van de ook bij deze Kamer levende wens, dat de wettelijke regeling voor de Open Universiteit spoedig het Staatsblad zal bereiken. Met de fractie van het C.D.A. vinden ook zij het jammer, dat dit niet meer mogelijk is vóór de officiële opening van de Open Universiteit.

Met de leden van genoemde fractie delen zij de mening, dat het onderwijs zoals dat zal worden verzorgd door de Open Universiteit als vorm van tweede kans onderwijs op afstand een belangrijk element in het totaalbeleid met betrekking tot het volwassenenonderwijs vormt.

Door de fractie van de V.V.D. werd gewaarschuwd, dat er door de grote toeloop van aanstaande studenten een verlaging van het niveau van het onderwijs zou kunnen optreden. De ondergetekenden delen deze zorg, al achten zij de handhaving van de kwaliteit van het onderwijs in het voorliggende wetsvoorstel op adequate wijze gewaarborgd. In de wet is uitdrukkelijk in artikel 13, tweede lid, opgenomen, dat de examens van de diplomaprogramma's van de Open Universiteit gelijk of gelijkwaardig zijn aan die van de overige instellingen van h.b.o. en w.o. De grote toeloop mag er derhalve niet toe leiden, dat het niveau van het onderwijs gaat dalen.

Door de leden van de fractie van V.V.D. en R.P.F.-fractie werd opgemerkt, dat er een realistisch beeld moet worden gegeven van de perspectieven op goede studieresultaten en de voor die resultaten noodzakelijke kennis.

De ondergetekenden zijn van mening, dat er in het informatiemateriaal van de Open Universiteit voldoende aandacht is besteed aan het niveau van de opleiding en de gewenste vooropleiding en/of ervaring. Naar ons oordeel wordt in de voorlichting voldoende duidelijk gemaakt, dat het hier

een vorm van hoger onderwijs betreft, en dat dit onderwijs niet met succes kan worden gevolgd, indien niet over voldoende kennis wordt beschikt. Aangezien één der essentiële vrijheidsgraden de vrijheid van inschrijving is, kunnen in principe ook personen met grote deficiënties zich inschrijven. Overigens zal het de taak van de studiecentra zijn, om de aanstaande studenten te adviseren om eerst de deficiënties weg te werken teneinde teleurstellingen te voorkomen. In antwoord op een vraag daarover van de V.V.D. dient te worden opgemerkt dat de Open Universiteit zelf niet voorziet in cursussen die deficiënties wegwerken. Dit vormt uitdrukkelijk geen taak van de Open Universiteit. Wel zal er bij studiecentra know-how beschikbaar moeten zijn om de studenten te kunnen verwijzen naar die instellingen die daarin wel voorzien. De vraag van het lid van de R.P.F.-fractie, of in de propaganda van de Open Universiteit voldoende aandacht wordt besteed aan de nadelen van het afstandsonderwijs wordt door de ondergetekenden bevestigend beantwoord.

Deregulering

De leden van de fractie van de P.v.d.A. stelden de vraag of in het wetsvoorstel zoals het thans voorligt optimaal wordt gedereguleerd. Of van een werkelijk optimale deregulering sprake is valt naar/de mening van de ondergetekenden nog niet te zeggen; de praktijk zal dat moeten leren. De verplichte evaluatie van de wet en van het functioneren van de Open Universiteit (zie artikel 74 van het wetsvoorstel) zal een antwoord verschaffen op de vraag of in de toekomst een bijstelling van de wet noodzakelijk is om het dereguleringsuitgangspunt zonodig meer recht te kunnen doen. Daarbij kan het zowel gaan om een te magere als een te ver doorgeschoten deregulering.

Organisatorische voorzieningen

De leden van de fractie van het C.D.A. vroegen om inlichtingen over de geschatte kosten van de voorlichtingscampagne en het te verwachten rendement van deze campagne. De kosten van de voorlichting bedragen volgens de begroting van de Open Universiteit voor 1984 f 922 000, exclusief de kosten van televisiespots en van die de door het ministerie van Binnenlandse Zaken gefinancierde advisering. Ook zijn niet meegerekend de kosten van een brochure, die door de voorlichtingsdienst van het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen is uitgebracht.

De vraag van de leden van de fracties van C.D.A. en V.V.D. of er leerstofgebieden zijn waarvoor nog geen hoogleraar is aangesteld kan bevestigend worden beantwoord. Voor de sociale wetenschappen is nog geen hoogleraar benoemd. Hiervoor is thans wel een selectieprocedure in gang gezet.

Naar aanleiding van vragen van genoemde fracties of men er in slaagt om in voldoende mate gekwalificeerd personeel aan te trekken en of de excentrische ligging van de Open Universiteit evenals salariëring een rol spelen, merken ondergetekenden op, dat er zich in dit opzicht nauwelijks of althans geen belangrijke problemen voordoen. Voor een beantwoording van de vraag van de leden van de fractie van de P.v.d.A. naar de rechtspositie en de pensioenrechten van het personeel dat nu in dienst is van de stichting verwijzen de ondergetekenden in de eerste plaats naar de overgangsregeling in artikel 67 van het wetsvoorstel. Daaraan voegen zij toe dat de diensttijd van de ten behoeve van de stichting aangestelde ambtenaren normaal meetelt voor de berekening van de diensttijd in verband met de latere uitkering van het pensioen. Betrokken ambtenaren zijn immers zowel voor als na de inwerkingtreding van het voorliggende wetsvoorstel ambtenaar in de zin van de Algemeen Burgerlijke Pensioenwet.

De vraag van de leden van de fractie van de V.V.D. of reeds duidelijkheid bestaat over het rangenstelsel aan de Open Universiteit, kan bevestigend

worden beantwoord. Het is de bedoeling, dat op de Open Universiteit dezelfde regeling en richtlijnen op rechtspositioneel gebied van toepassing zijn als bij de rijksuniversiteiten en rijkshogescholen. Derhalve is ook het daar geldende rangenstelsel op de Open Universiteit van toepassing.

De leden van de fractie van D'66 stelden de vraag wanneer het OU-Statuut kan worden verwacht. Ter zake van het Statuut wordt door de ondergetekenden het volgende opgemerkt.

Een daartoe ingestelde adviescommissie heeft voorstellen tot invulling van het statuut aan de eerste ondergetekende aangeboden. Deze voorstellen worden thans zorgvuldig bestudeerd. Er wordt naar gestreefd zo spoedig mogelijk een ontwerp voor advies aan de in artikel 5 van het wetsvoorstel genoemde adviesorganen voor te leggen.

De leden van de fractie van de V.V.D. vroegen welke cursussen thans in een zodanig stadium van voorbereiding zijn, dat de eerste studenten met de studie kunnen beginnen. In antwoord hierop kan worden medegedeeld dat thans dan wel in de loop van dit jaar de volgende cursussen gereed zijn:

- Basiscursus recht
- Inleiding staatsrecht
- Economie en Geld
- Balans en Resultatenrekening
- Marketing
- Statistiek
- Oriëntatiecursus Cultuurwetenschappen
- Oriëntatiecursus Technische Wetenschappen
- Systemen en hun besturing
- Oriëntatiecursus Natuurwetenschappen
- Scheikunde
- Basiscursus sociale wetenschappen
- Stadsrenovatie
- Letterkunde

Op de vraag van de leden van dezelfde fractie over de aard van de cursussen die worden voorbereid, dient te worden opgemerkt, dat het merendeel van de cursussen onderdeel kunnen vormen van diplomaprogramma's waarvan het examen gelijk of gelijkwaardig is aan de examens in het wetenschappelijk onderwijs en het hoger beroepsonderwijs. Er zullen uiteraard wel cursussen worden ontwikkeld die meer w.o.-gericht dan wel meer h.b.o.-gericht zijn. De vraag of met een h.b.o.-cursus rechten wordt begonnen, kan als volgt worden beantwoord. De bovenvermelde basiscursus recht kan worden ingepast in zowel een h.b.o.-gericht als w.o.-gericht diplomaprogramma recht.

De leden van de R.P.F.-fractie vroegen naar de bekostiging van cursussen van buitenaf ter bevordering van een pluriform onderwijsaanbod. De ondergetekenden vestigen er de aandacht op dat op de begroting van de Open Universiteit geen geld is gereserveerd voor cursussen van buitenaf. Er is overigens nog geen vraag naar dergelijke cursussen gebleken. Zodra het wenselijk is dergelijke cursussen en cursusonderdelen op te nemen in het studiepakket en geen gebruik door de Open Universiteit om niet mogelijk is, kan er binnen de gegeven grenzen van haar begroting ruimte voor de aanschaf van dergelijke cursussen worden gecreëerd.

Op de vraag van de leden van de fractie van de V.V.D. naar de voorzieningen ten behoeve van studenten met een deficiënte vooropleiding hebben de ondergetekenden in het voorgaande reeds geantwoord, dat het wegwerken van deficiënties niet tot de taken van de Open Universiteit behoort. Nu de Open Universiteit geen taak in dezen heeft kan de opvatting van de leden van de fractie van het C.D.A. dat de niet uit openbare kas bekostigde instellingen die een m.b.o.-, atheneum- of een h.a.v.o.-opleiding verzorgen geen concurrentie zal worden aangedaan door de Open Universiteit, worden onderschreven.

Leeftijdsgrens

De leden van verschillende fracties zijn ingegaan op de problematiek van de leeftijdsgrens voor toelating tot het onderwijs van de Open Universiteit.

Van de zijde van de fractie van de V.V.D. werden vraagtekens geplaatst bij de toegankelijkheid voor personen vanaf 18 jaar. Naar het oordeel van de betreffende leden draagt hantering van deze leeftijdsgrens het gevaar in zich, dat het de stimulans om bij voorbeeld het eindexamen v.w.o. te halen vermindert, omdat het tweede-weg karakter van de Open Universiteit als alternatief zal worden gezien. De V.V.D.-fractie merkt ten aanzien van 18 jarigen op, dat zij wellicht niet bij uitstek het doorzettingsvermogen zullen hebben dat benodigd is voor het met vrucht volgen van het open hoger afstandsonderwijs. Aangezien de Open Universiteit als een vorm van volwasseneneducatie moet worden beschouwd en een hogere leeftijd een grotere rijping en levenservaring veronderstelt, zou er volgens de V.V.D.-fractie aanleiding zijn een hogere leeftijdsgrens te stellen.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. deelden mede grote moeite te hebben met het stellen van de toelatingsleeftijd op 18 jaar. Deze fractie ziet daarin het gevaar van een vermenging van tweede en eerste weg-onderwijs.

Door het lid van de fractie van de R.P.F. werd gevraagd, of de verlaging van de toegangsleeftijd niet het gevaar in zich draagt, dat het «tweede kans» karakter van het onderwijs wordt vervangen door «tweede weg» onderwijs.

De ondergetekenden willen ten aanzien van de problematiek van de toelatingsbeleid uitdrukkelijk opmerken, dat het de voorkeur van de regering was en is, de grens op 21 jaar te leggen. Zulks was ook voorgesteld in het wetsvoorstel en is uitdrukkelijk gedurende de behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer het uitgangspunt van de ondergetekenden geweest. Met de leden van de fracties van de P.v.d.A., de V.V.D. en het lid van de fractie van de R.P.F. zijn zij van mening, dat het stellen van de toelatingsleeftijd op 18 jaar gevaren in zich draagt. Van de zijde van de eerste ondergetekende werd dan ook aangekondigd, dat indien de Tweede Kamer – ondanks de aangedragen argumenten tegen de verlaging – amendement nummer 12 zou aanvaarden, de consequenties van deze maatregel in de evaluatie van de Open Universiteit moeten worden onderzocht. Mocht uit de rapportage dienaangaande blijken, dat er ernstige problemen ontstaan, dan zal moeten worden overwogen een voorstel tot wijziging van de toelatingsleeftijd aan de Staten-Generaal aan te bieden.

In antwoord op een desbetreffende vraag van de leden van de C.D.A.-fractie, gaan de ondergetekenden er in principe vanuit, dat er door de verlaging van de toelatingsleeftijd geen extra problemen op het gebied van de begeleiding zullen ontstaan. Het is dan ook niet nodig om specifiek op de studentengroep van 18–21 jaar gerichte bijzondere vormen van begeleiding te organiseren. De leden van de C.D.A.-fractie vroegen voorts, of de introductie van de 18 jaar grens invloed kan hebben op de toestroom naar de overige instellingen van hoger onderwijs en het aantal leerlingen dat eindexamen doet aan scholen voor v.w.o. en h.a.v.o. In dit stadium ontbreekt het aan gegevens om hierop een gefundeerd antwoord te kunnen geven. In de reeds genoemde evaluatie zal dit aspect dienen te worden meegenomen. De leden van de fractie van het C.D.A. vroegen of kan worden volstaan met de voorzieningen die zijn getroffen ter zake van studietoelagen. De van toepassing zijnde regeling met betrekking tot de studietoelage voor deeltijdse studenten heeft uitsluitend betrekking op studenten vanaf 21 jaar en heeft geen betrekking op de leeftijd van 18 tot 21 jaar.

De leden van de fractie van D'66 vroegen naar het aantal geregistreerde studenten en de kwantitatieve effecten van de verschuiving van de leeftijdsgrens. Het aantal aanmeldingen bedroeg per 9 oktober 20546. Daarvan waren er ruim 285 in de leeftijds categorie van 18 tot 21 jaar.

Deeltijdse studies

Van de zijde van de fractie van de R.P.F. wordt gevraagd naar de relatie tussen het reguliere deeltijds onderwijs en de Open Universiteit, mede gezien tegen de achtergrond van de verlaging van de leeftijdsgrens tot 18 jaar.

Ten aanzien van de relatie van de reguliere deeltijdse opleidingen en de Open Universiteit moet worden opgemerkt dat de beide typen opleidingen niet zonder meer gelijk zijn. Het specifieke karakter van het afstandsonderwijs alsmede het specifieke onderwijsaanbod van de Open Universiteit brengt met zich mee, dat niet altijd een vergelijking kan worden getrokken met de onderwijsprogramma's zoals deze verzorgd worden door instellingen w.o. en h.b.o. Het beleid is erop gericht een doelmatige afstemming terzake tot stand te brengen. Mede daarom voert de eerste ondergetekende een behoedzaam beleid in de behandeling van aanvragen van instellingen van w.o. tot instelling van deeltijdse studierichtingen. Mede om nader inzicht te krijgen in deze problematiek is een adviescommissie in het leven geroepen. Op grond onder meer van haar adviezen zullen in de toekomst beslissingen kunnen worden genomen. Ten aanzien van het advies van de commissie is het standpunt van de eerste ondergetekende bij brief van 14 juni jl. aan de Tweede Kamer medegedeeld (Kamerstukken II 1983/1984, 18 429, nr. 1).

Toelating tot de cursussen

De leden van de fractie van de V.V.D. vroegen zich af in hoeverre inschrijving op andere gronden zou kunnen worden geweigerd dan wegens het niet voldoen van het inschrijvingsgeld. Genoemde fractie vroeg of bij de toelating tot de Open Universiteit dezelfde toelatingscriteria, inzonderheid het arbeidsmarkt criterium, tot gelding kunnen worden gebracht als in het reguliere hoger onderwijs. Deze vraag dient ontkennend te worden beantwoord. Artikel 18, zesde lid, voorziet slechts in een opschorting van de inschrijvingsmogelijkheid voor bepaalde cursussen voorzover en zolang de organisatorische en technische capaciteit daartoe noodzaakt.

In antwoord op de vraag van de fractie van D'66 over de strekking van dit artikel kan worden opgemerkt, dat het betreffende voorschrift is opgenomen in verband met eventuele overmachtssituaties. De toeloop voor een bepaalde cursus kan dermate onvoorzien groot zijn, dat het aan mogelijkheden ontbreekt om allen die zich wensen in te schrijven daadwerkelijk – en op een aanvaardbaar tijdstip – te voorzien van cursusmateriaal en de eventueel noodzakelijke begeleiding te geven.

Deze situatie doet zich thans voor. Knelpunten kunnen daarnaast worden gevormd door het feit, dat voor cursussen waarbij van technische hulpmiddelen gebruik moet worden gemaakt (b.v. computer hard-ware), deze niet in voldoende mate aanwezig zijn.

Wat betreft het verschil tussen opschorting van de inschrijving bij de Open Universiteit en numerus fixus op grond van capaciteitsproblemen bij de overige instellingen van wetenschappelijk onderwijs het volgende.

De aanstaande studenten van de Open Universiteit die door een opschortingsmaatregel worden getroffen, hebben de garantie, dat zij in elk geval zullen worden ingeschreven voor de desbetreffende cursus nl. zodra de beperkingen zijn opgeheven. Deze garantie ontbreekt bij de numerus fixus. Het gaat daarbij om een meer structurele beperking die ten minste een studiejaar omvat en waarbij de aanstaande eerstejaarsstudent die voor dat studiejaar niet wordt ingeschreven, zich telkenjare opnieuw moet aanmelden om te worden ingeschreven en de wettelijk voorgeschreven procedure opnieuw moet te volgen.

De leden van de fractie van de V.V.D. informeerden naar de berekeningswijze van de bedragen die verschuldigd zijn voor de inschrijving. Hieromtrent kan het volgende worden geantwoord. Uitgangspunt voor de hoogte van het cursusgeld is, dat een student aan de Open Universiteit evenveel

betaalt als een (deeltijds)student in het hoger onderwijs aan collegegeld verschuldigd is. Voor de berekening worden de collegegelden van hoger beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderzoek bij elkaar opgeteld en gedeeld door twee. Zo ontstaat een gemiddelde bijdrage voor het hoger onderwijs. Er van uitgaande dat de gemiddelde studiebelasting van een student aan de Open Universiteit 6 modulen per jaar omvat, wordt het bedrag van de gemiddelde hoger onderwijsbijdrage gedeeld door 6. Dit is de prijs per moduul. Resumerend wordt de prijs berekend als volgt:

$$\frac{(\text{collegegeld HBO} + \text{WO}) \times \frac{1}{2}}{6}$$

Het cursusgeld wordt vervolgens gevonden door deze prijs te vermenigvuldigen met het aantal modulen waaruit de desbetreffende cursus is opgebouwd. Overigens betreft deze berekeningswijze uitsluitend de in Nederland woonachtige studenten.

«Met name»

Omtrent de bij amendement ingevoegde tekst «met name de bijzondere instellingen voor wetenschappelijk onderwijs en hoger beroepsonderwijs» zijn in het verslag enige kritische opmerkingen gemaakt door leden van de fracties van de P.v.d.A. en de V.V.D. Van de zijde van de P.v.d.A.-fractie wordt gewezen op het naar haar oordeel foutief gebruik van het woord «met name». Voorts wordt een nadere adstructie gevraagd voor de uitspraak van de eerste ondergetekende tijdens het debat over het voorliggende wetsvoorstel in de Tweede Kamer, dat het amendement kan worden opgevat als «een versterking van het betoog dat met betrekking tot de pluriformiteit is gehouden».

Daarenboven werd door de P.v.d.A.-fractie gevraagd, of er door het amendement enige twijfel is weggenomen, of dat het hier een inhoudsloze toevoeging zou betreffen.

De leden van de fractie van de V.V.D. vroegen zich af, of de toevoeging een preferente positie voor bijzondere instellingen betekent. Daarnaast stelden zij de vraag, of de toevoeging de mogelijkheid van samenwerking met, niet uit openbare kas bekostigde, instellingen van bijzonder hoger onderwijs openhoudt.

De ondergetekenden brengen ten aanzien van deze vragen het volgende naar voren.

De Open Universiteit is de enige uit 's Rijks kas bekostigde instelling van open hoger afstandsonderwijs. De beperking tot één instelling van hoger onderwijs kan vooralsnog, op goede gronden verdedigd worden, mede omdat er in de bestuursstructuur uitdrukkelijke voorwaarden zijn ingebouwd om de pluriformiteit, die ons onderwijsstelsel kenmerkt, tot haar recht te laten komen. Naar het oordeel van de ondergetekenden zaten er in het voorstel van wet reeds voldoende garanties voor de bescherming van deze, aan het vigerende onderwijsbestel ten grondslag liggende, pluriformiteit. In het amendement, dat voorziet in de door de leden van de P.v.d.A. en V.V.D. gekritiseerde toevoeging, wordt niet anders gedaan, dan het ook op die plaats uitdrukkelijk bevestigen van het uitgangspunt van het pluriforme onderwijsaanbod.

Door de introductie, van de toevoeging «met name» wordt ook, maar uiteraard niet uitsluitend mede tot uitdrukking gebracht, dat ook van de bijzondere instellingen van h.b.o. en w.o. een bijdrage ter zake wordt verwacht, alsmede dat de Open Universiteit wordt uitgenodigd van deze bijdrage gebruik te maken.

In de bij amendement ingevoegde tekst wordt geen prioriteit aangebracht voor de samenwerking van de Open Universiteit met de bijzondere instellingen van h.b.o. en w.o. Als zodanig is er van een preferente positie voor de bijzondere instelling, zoals gesuggereerd door de leden van de fractie

van de V.V.D., geen sprake. Voorts wordt de mogelijkheid tot samenwerking met niet uit de openbare kas bekostigde instellingen opengehouden.

Men kan, zoals van de zijde van de leden van de fractie van de P.v.d.A. wordt gedaan, redetwisten over de vraag of het amendement daadwerkelijk iets toevoegt aan de bescherming van de pluriformiteit van de Open Universiteit. Daarbij moet in de beschouwing worden betrokken, dat de Tweede Kamer via een amendement in ieder geval elke twijfel daaromtrent heeft willen wegnemen.

Studieresultaten van elders

In antwoord op een vraag van het lid van de fractie van de R.P.F. hoe reeds elders behaalde studieresultaten in de studie aan de Open Universiteit betrokken kunnen worden, wordt geantwoord, dat zulks ter beoordeling van de examencommissie is. Deze commissie kan in bepaalde gevallen besluiten, dat een student één of meer onderdelen van een examenprogramma niet behoeft af te leggen, indien deze ten genoegen van de examencommissie van voldoende vooropleiding of anderszins verworven kennis blijkt geeft.

Taalunie/Buitenlanders

De leden van de fracties van het C.D.A. en de P.v.d.A. hebben gevraagd naar respectievelijk de toegankelijkheid van de Open Universiteit voor inwoners van het Belgische Koninkrijk en de positie van de buitenlandse studenten die woonachtig zijn in Nederland bij deze instelling. Naar aanleiding hiervan willen de ondergetekenden het volgende opmerken. Over de onderhavige materie is recentelijk overleg gevoerd tussen de eerste ondergetekende en het college van bestuur van de Open Universiteit. Uitgangspunt voor dit overleg was, dat buitenlandse studenten een kostendekkende bijdrage dienen te geven. Deze bijdrage wordt thans geraamd op f 510 per moduul, exclusief de studiebegeleiding. De studenten ontvangen het cursusmateriaal en kunnen de examens aan de Open Universiteit afleggen.

Hiermee is in beginsel ook de positie van de Belgische cursist geschetst en tevens aangegeven hoe dezerzijds kan worden voorkomen dat de Nederlandse belastingbetaler meebetaalt aan het bedoelde onderwijs voor niet in Nederland woonachtige buitenlanders. Ter informatie wordt erop gewezen, dat inschrijving van buiten Nederland woonachtige Nederlandse studenten voor het bedrag van f 138 per moduul berustte op een misverstand. Dit misverstand is thans weggenomen en de betrokkenen zijn hiervan op de hoogte gesteld.

Overigens vindt er overleg tussen de Belgische minister van Onderwijs en Wetenschappen en de eerst ondergetekende plaats. De resultaten van dit overleg kunnen ertoe leiden, dat van de zo even aangeduide principia afgeweken gaat worden.

Artikelsgewijs

Artikel 2. Particulier initiatief

De leden van de fractie van het C.D.A. wilden weten of artikel 2, eerste lid, in samenhang met het gestelde op bladzijde 20 van de memorie van toelichting dusdanig moet worden geïnterpreteerd, dat eventuele particuliere initiatieven op het gebied van het hoger afstandsonderwijs niet voor bekostiging in aanmerking zullen komen. De ondergetekenden beantwoorden deze vraag door te verwijzen naar hun beschouwingen ten aanzien van de strekking van het wetsvoorstel, zoals gegeven in de memorie van toelichting (Kamerstukken II, 1983/1984, 18 277, nr. 3, blz. 5) en in de memorie van antwoord (Kamerstukken II, 1983/1984, 18 227, nr. 6, blz. 4).

Zij stelden aldaar onder meer, dat het onderhavige wetsvoorstel een beperkte strekking heeft. Het wetsvoorstel regelt de oprichting, inrichting en bekostiging van één rijksinstelling voor open hoger afstandsonderwijs.

Gezien het specifieke karakter van het wetsvoorstel is geen regeling met betrekking tot erkenning en bekostiging van bijzondere instellingen in het wetsvoorstel opgenomen. De interpretatie van de leden van de C.D.A.-fractie als vorenbedoeld is dan ook juist te achten.

Artikel 13, knipkaartensysteem

Door de leden van de fractie van de V.V.D. is gevraagd of de regeling van de examens in artikel 13 er per definitie toe leidt, dat het examen is opgebouwd uit losse tentamens. Het antwoord hierop luidt bevestigend. Elke cursus wordt afgerond met een tentamen. Een combinatie van cursussen kan volgens het bepaalde in de artikelen 8 en 9 van het wetsvoorstel leiden tot een diploma. De leden van de fractie van de V.V.D. vroegen voorts of er een mogelijkheid bestaat enkele modules in samenhang te examineren.

De ondergetekenden merken op, dat indien wordt bedoeld, dat verschillende cursussen in een tentamen worden ondergebracht, dit op grond van de wet niet mogelijk is.

Het voldoende beheersen van de bedoelde samenhang kan echter uiteraard wel worden getoetst als onderdeel van een tentamen van een afzonderlijke cursus.

De vraag van de zijde van de fractie van de V.V.D. op welke wijze de uitdrukkingsvaardigheid van de student kan worden getoetst, is de ondergetekenden niet helder. Overigens geschiedt het geven van nadere vorm en inhoud aan examens van diplomaprogramma's door het college van hoogleraren op de wijze als in artikel 13, vierde lid, van dit wetsvoorstel is bepaald.

Artikel 16 College van hoogleraren

De leden van de fracties van de V.V.D. en D'66 stelden enige vragen met betrekking tot de strekking van de woorden «hoogleraren werkzaam ten behoeve van de Open Universiteit» in het derde lid.

Ter beantwoording van deze vragen wordt er op gewezen, dat wat betreft de hoogleraren onderscheid gemaakt moet worden tussen de hoogleraren die overeenkomstig het bepaalde in artikel 37 van het onderhavige wetsvoorstel worden benoemd als hoogleraar aan de Open Universiteit en derhalve in een dienstbetrekking staan tot de Open Universiteit enerzijds en anderzijds de hoogleraren die, in een dienstbetrekking bij een andere instelling, werkzaamheden verrichten ten behoeve van de Open Universiteit, dus niet in een dienstbetrekking staan tot de Open Universiteit.

Zij allen maken deel uit van het college van hoogleraren als bedoeld in artikel 16, derde lid, van het wetsvoorstel. Nu het – gezien het vorenstaande – in alle gevallen gaat om hoogleraren, ontbreekt de noodzaak van een definitie.

Artikel 22 Kroonleden

De leden van de D'66-fractie vroegen naar de zin van de woorden «ten hoogste» in artikel 22 en voorts of de Kroon overweegt om niet al meteen na inwerkingtreding van de wet twaalf kroonleden te benoemen.

In antwoord op deze vraag wordt in het bijzonder verwezen naar de uitvoerige beschouwing dienaangaande in de memorie van antwoord (kamerstukken II, 1983/1984, 18 227 nr. 6, blz. 28 en 29). Aldaar gaat het met name om het doelmatig en slagvaardig functioneren van de bestuursraad, dat ertoe kan leiden dat het wenselijk is een kleiner aantal kroonleden dan het maximum van 13 leden te benoemen. Daarenboven kan worden

opgemerkt, dat hantering van een bovengrens in plaats van een vaste grens als voordeel heeft dat flexibel kan worden ingespeeld op zich wijzigende omstandigheden en verschuivende accenten, zo is aldaar opgemerkt.

Artikel 28 Ontwikkelen van onderwijs

De leden van de fractie van D'66 wezen erop, dat artikel 28 het college van bestuur mede tot taak geeft het (doen) ontwikkelen van open afstands-onderwijs.

In verband hiermede vroegen zij waarom het college ingevolge het tweede lid van artikel 25 de bevoegdheid mist voorstellen aan de bestuursraad te doen tot het ontwikkelen van diplomaprogramma's en cursussen. Uit artikel 25 van het wetsvoorstel volgt geenszins, dat het college van bestuur de bevoegdheid mist om voorstellen ter zake te doen. Artikel 25 bepaalt slechts voor welke besluiten het college aan de bestuursraad een voorstel dient voor te leggen.

De ondergetekenden wijzen in dit verband op het tweede lid, onder a, van artikel 28, dat bepaalt dat het college van bestuur onder meer is belast met het voorbereiden, bekendmaken en uitvoeren van de besluiten van de bestuursraad.

Artikel 29 Verantwoordingsplicht

De leden van de V.V.D.-fractie vroegen zich af, in hoeverre het afleggen van verantwoording verschilt van het in artikel 29, eerste lid, genoemde geven van inlichtingen.

Als antwoord merken de ondergetekenden het volgende op. In het wetsvoorstel betreft het geven van inlichtingen de eigen bevoegdheden van het college van bestuur, en dus ook aangelegenheden waarover dat college geen verantwoording aan de bestuursraad behoeft af te leggen.

Waar het college van bestuur optreedt als uitvoerder van besluiten van de bestuursraad zal doorgaans kunnen worden volstaan met het verstrekken van inlichtingen, maar in voorkomende gevallen zal het college zich tegenover de bestuursraad moeten verantwoorden over die taak.

Artikel 30 Beroepsrecht

De leden van de fractie van de V.V.D. vroegen waarop bedoeld wordt in het derde lid met de woorden «een aan hen (d.i. de bestuursraad) krachtens wettelijk voorschrift toekomstend beroepsrecht» en wat wordt verstaan onder «ter bewaring van recht».

Gedoeld wordt op het beroepsrecht zoals dat onder meer in artikel 18, vijfde lid, van het wetsvoorstel is vervat: de bestuursraad kan tegen een onthouding van goedkeuring aan het inschrijvingsreglement beroep bij de Kroon instellen. De regeling dat het college van bestuur, ter bewaring van recht, tegen een beslissing beroep kan aantekenen, garandeert dat de beroepstermijn voor de bestuursraad – bij voorbeeld omdat de eerstvolgende vergadering van de raad na de beroepstermijn valt – niet ongebruikt verstrijkt. De raad neemt alsdan bij de eerstvolgende gelegenheid een beslissing of het beroep daadwerkelijk wordt doorgezet.

Artikel 32 Bestuursreglement

Voornoemde leden vroegen of in het geval dat de bestuursraad het niet eens is met een door de minister, op grond van het vierde lid gegeven reglement, die raad bevoegd is terstond tot wijziging daarvan over te gaan (uiteraard onder voorbehoud van goedkeuring van de wijziging door de minister, doch met een beroepsmogelijkheid bij de Kroon bij een negatieve beschikking ter zake).

Deze zienswijze is juist. Artikel 32, tweede lid, van het wetsvoorstel bepaalt slechts, dat een reglementswijziging de goedkeuring van de minister behoeft. Het is aan de bestuursraad om te bepalen wanneer een wijziging wordt aangebracht. Dit kan dus ook vlak na de eventuele vaststelling op grond van het in het vierde lid van dit artikel bepaalde zijn.

Artikel 39 Geheimhouding/ruggespraak

De leden van de fractie van D'66 verbaasden zich erover in het tweede lid van artikel 39 een verbod aan te treffen op «ruggespraak» voor de leden van de medezeggenschapsraad. Is een dergelijk verbod niet wat overdreven? Zelfs de Grondwet kent een dergelijke beperking niet meer. De ondergetekenden merken op dat het verbod van ruggespraak ook is opgenomen in de Wet universitaire bestuurshervorming 1970 en in het voorstel van Wet op het wetenschappelijk onderwijs 1984.

De leden van de fractie van de V.V.D. vroegen naar de sanctie op de geheimhoudingsplicht in het zevende lid van artikel 39.

Hierover merken ondergetekenden op, dat het medezeggenschapsreglement hierover bepalingen zou kunnen bevatten, althans voor zover het de leden van de medezeggenschapsraad betreft, niet de voormalige leden.

Verder kent het Wetboek van Strafrecht in artikel 272, eerste lid, een algemene sanctie: «Hij die enig geheim waarvan hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat hij uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift dan wel van vroeger ambt of beroep verplicht is het te bewaren, opzettelijk schendt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de vierde categorie». Daarnaast is het denkbaar dat schending van de geheimhoudingsplicht een onrechtmatige daad oplevert. In dat geval kan men zich wenden tot de burgerlijke rechter.

Artikel 55 Beroepsmogelijkheden

De leden van de fractie van de V.V.D. wilden weten welke besluiten als bedoeld in artikel 55 geen besluiten zijn van algemene strekking. Als antwoord merken de ondergetekenden het volgende op. Niet altijd is op voorhand geheel duidelijk of sprake is van een besluit van algemene strekking. Een belangrijk criterium voor een besluit van algemene strekking is, of het besluit voor herhaalde toepassing vatbare normen bevat. Wat de belangrijkste beslissingen van Hoofdstuk IV van het wetsontwerp betreft: géén besluiten van algemene strekking zijn naar het oordeel van ondergetekenden de besluiten van de minister:

- om een bepaalde cursus of een bepaald diplomaprogramma in het onderwijsaanbod op te nemen of een diplomaprogramma daaruit te verwijderen;
- om de investeringsplannen, de begroting of de jaarrekening al dan niet goed te keuren;
- om uitgaven die zijn geschied in strijd met het bij of krachtens de wet bepaalde, niet of slechts gedeeltelijk ten laste van het Rijk te brengen;
- om een besluit van het college van bestuur tot het verrichten van een rechtshandeling als bedoeld in artikel 53, eerste lid, al dan niet goed te keuren.

Opgemerkt zij overigens nog, dat het uiteraard aan de Kroon zelf is om in geval van een beroep te beslissen of al dan niet van een besluit van algemene strekking sprake is.

Met betrekking tot de eventuele privaatrechtelijke rechtsgevolgen van vernietiging door de Kroon van een goedkeuringsbesluit als bedoeld in artikel 53, eerste lid, merken de ondergetekenden het volgende op. Artikel 32, eerste lid, bepaalt dat besluiten van het college van bestuur die de in dat lid genoemde gevolgen hebben, aan de goedkeuring van de minister zijn onderworpen. Daarbij moet onderscheid worden gemaakt tussen ener-

zijds het besluit van het college van bestuur om een bepaalde rechtshandeling te verrichten (bij voorbeeld het sluiten van een koopovereenkomst) en anderzijds de betreffende rechtshandeling zelf. De goedkeuring die artikel 53, eerste lid, vereist, en dus ook de vernietiging van een goedkeuringsbesluit richten zich uitsluitend op het besluit van het college van bestuur.

Het niet verkrijgen van de vereiste goedkeuring maakt het college van bestuur naar het oordeel van de ondergetekenden onbevoegd om het desbetreffende besluit te nemen. Is – in het gegeven voorbeeld – de koopovereenkomst reeds gesloten en wordt aan het desbetreffende besluit van het college van bestuur alsnog de goedkeuring onthouden, dan kan dit laatste onzes inziens grond vormen voor het invoeren van de nietigheid van de overeenkomst, uiteraard echter onverminderd hetgeen uit beginselen als goede trouw en opgewekt vertrouwen als rechtsgevolg voortvloeit. Bij vernietiging in beroep van een goedkeuringsbesluit geldt het vorenstaande, mutatis mutandis, eveneens.

Het betreft hier overigens een problematiek met diverse juridische voetangels en klemmen, getuige de jurisprudentie en literatuur rond artikel 228 der Gemeentewet, met welke bepaling artikel 53 wat het onderhavige punt betreft grote overeenkomst vertoont.

De ondergetekenden wijzen er voorts op dat de door de betreffende fractieleiden beschreven casus zeer hypothetisch is. Een wijs college van bestuur zal er overigens verstandig aan doen om het niet-verkrijgen van de vereiste goedkeuring expliciet als ontbindende voorwaarde in de koopovereenkomst op te nemen, ofwel de goedkeuring eerst maar af te wachten.

De leden van de fractie van D'66 vroegen voorts waarom geen beroep is opengesteld tegen besluiten op grond van de – in de ogen van deze leden – zeer verstrekkende bevoegdheid van de minister om programma's te schrappen (artikel 55 jo. artikel 49, derde lid).

Hierop kan worden geantwoord, dat artikel 55 van het wetsvoorstel de mogelijkheid van Kroonberoep opent tegen elk besluit van de minister ingevolge hoofdstuk IV, voorzover geen besluit van algemene strekking. Artikel 49 is onderdeel van dit hoofdstuk. Zoals uit het voorgaande blijkt, zijn de ondergetekenden van mening dat het hier niet gaat om een besluit van algemene strekking.

De minister van Onderwijs en Wetenschappen,
W. J. Deetman

De minister van Landbouw en Visserij,
G. J. M. Braks